

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. kovo 22 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Ivetos Pelienės, Violetos Petkevičienės ir Ernesto Spruogio (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), dalyvaujant pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ atstovams direktoriui Steponui Algirdui Dačkevičiui ir advokatui Arūnui Ivanciui, atsakovės Visuomenės informavimo etikos asociacijos atstovui direktoriui Viktorui Popandopulai, viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ skundą atsakovei Visuomenės informavimo etikos asociacijai dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,
n u s t a t ė :

I

1. Pareiškėja uždaroji akcinė bendrovė „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ (toliau – ir pareiškėja, ir Redakcija, ir UAB „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“) kreipėsi į teismą su 2016 m. rugpjūčio 5 d. skundu, kurį patikslino 2016 m. rugpjūčio 11 d., prašydama panaikinti Visuomenės informavimo etikos komisijos (toliau – ir Komisija) 2016 m. liepos 13 d. sprendimą Nr. EKS-14/16 „Dėl pripažinimo padarius Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimus publikacijoje „Apkaltino vartojus alkoholį“ („Kalvotoji Žemaitija“, 2016-01-26, Nr. 7/9820)“ (toliau – ir Sprendimas Nr. EKS-14/6).

2. Pareiškėja skunde nurodo, kad nesutinka su sprendimu Nr. EKS-14/16, kuriame Komisija nusprendė pripažinti, jog Telšių apskrities laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ (toliau – ir Laikraštis) publikacijoje „Apkaltino vartojus alkoholį“ (toliau – ir Publikacija) buvo pažeistas Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso (toliau – ir Etikos kodeksas) 1 straipsnis, nustatantis, jog galimybė gauti ir skleisti informaciją, kaip viena iš pagrindinių teisių, turi būti gerbiama, tačiau ją įgyvendinant privalu užtikrinti visas kitas žmogaus teises ir laisves, ir, atsižvelgiant į šių žmogaus teisių sąveiką, būtina nuolat siekti tinkamos jų pusiausvyros, kad skundžiamą sprendimą priėmė nekompetentingas subjektas, skundžiamas sprendimas yra nemotyvuotas, jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą, skundą grindžia iš esmės tokiais argumentais.

2.1. Laikraštyje 2016 m. sausio 26 d. (Nr. 7, 9820) paskelbtas straipsnis „Apkaltino vartojus alkoholį“. Komisija 2016 m. liepos 1 d. elektroniniu paštu (toliau – ir el. paštas) atsiuntė Lietuvos mokyklų asociacijos Telšių skyriaus prašymą (toliau – ir Prašymas) „Dėl melagingos ir tendencingos informacijos pateikimo Telšių laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ fakto patvirtinimo

arba paneigimo“ (toliau – ir Prašymas) bei parašų lapus ir paprašė pateikti paaiškinimus, juos Redakcija pateikė 2016 m. liepos 7 d., o Komisija 2016 m. liepos 13 d. priėmė sprendimą Nr. EKS-14/16.

2.2. Dėl Prašymo ir jo priėmimo aplinkybių

2.2.1. Redakcija paaiškiniame Komisijai nurodė esminius Prašymo trūkumus, tačiau Komisija juos ignoravo, nesirėmė svarstydamą, ar priimti skundą nagrinėti, ir jį nagrinėdama. Komisijos darbo reglamentas (toliau – ir Reglamentas) apibrėžia skundų pateikimo ir nagrinėjimo tvarką, pagal 19.1 punktą turi būti nurodoma skundą pateikusio asmens vardas, pavardė, adresas ir el. paštas. Komisija vertina, kad skundą pateikė Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos (toliau – ir LMVA) Telšių skyrius, o ne vienas asmuo, t. y. šio skyriaus pirmininkas Ž. Želnys. Redakcija paaiškiniame Komisijai nurodė, kad Prašymas nei techniškai, nei semantiškai nesusietas su pasirašiusių asmenų lapais. Redakcija pateikė faktus, kad kai kurie šveitimo įstaigų vadovai neigė pasirašę tokio turinio skundą, tačiau Komisija šios aplinkybės nevertino ir net sprendime Nr. EKS-14/16 nurodė nagrinėjusi ne vieno asmens, o grupės asmenų – LMVA Telšių skyriaus – Prašymą. Parašai techniškai ir semantiškai nesusieti su Prašymo tekstu, o dalis parašų lape pasirašiusių asmenų tvirtino nepasirašę tokio turinio Prašymo, todėl pateiktas Prašymas negalėjo būti vertinamas ir nagrinėjamas kaip LMVA Telšių skyriaus dokumentas.

2.2.2. Pagal Reglamento 19.3 punktą skunde turi būti nurodyti konkretūs veiksmai ar neveikimas, dėl kurių skundžiamasi, bet Prašymo autoriai jų nenurodė. Komisija ignoravo Redakcijos paaiškinimą, kad Prašyme nenurodyti konkretūs teiginiai, kuriais galėjo būti pažeistas Etikos kodeksas, ir ši aplinkybė apsunkino Redakcijai teikti paaiškinimus. Prašyme nenurodytas nė vienas teiginys, kuris galėtų prieštarauti ir Etikos kodeksui. Nors Prašymo autoriai Komisijai pareiškė savo nuomonę, kad Publikacijoje buvo pažeisti Etikos kodekso 1 ir 6 straipsniai, neargumentuota, kuriais būtent teiginiais ir kodėl šie pažeidimai padaryti. Pažymėtina, kad nesant konkrečių nurodytų teiginių, Komisija neturėjo konkretaus objekto, kurį galėtų nagrinėti ir svarstyti. Reglamento 22.1 punktas suteikia Komisijai teisę atsisakyti nagrinėti skundą, jeigu nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso Komisijos kompetencijai. LMVA Telšių skyriaus Prašymo įžanginėje dalyje apibūdinamas prašymo turinys „Dėl melagingos ir tendencingos informacijos pateikimo Telšių laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ fakto patvirtinimo ar paneigimo“. Komisijos Reglamentas nenustato Komisijai prievolės nustatinėti ar patvirtinti melagingus ir tendencingus faktus. Prašymo autorius Komisijos prašė atsakyti į šiuos klausimus: ar laikraštis turi viešinti informaciją, kuri remiasi tik vieninteliu anonimo skambučiu ir toliau yra paneigta visų susijusių asmenų; ar tokia tendencinga publikacija su intriguojančia antrašte, liečiančia žinomą Telšių mieste ir rajone asmenį, yra etiška, siekiant laikraščio populiarumo; ar ji turi Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso (toliau – ir BK) 15 straipsnio 1 dalyje numatytų požymių („Šmeižimas yra paskleidimas apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančios informacijos, galinčios paniekinti ir pažeminti arba pakirsti pasitikėjimą juo“). Visi šie klausimai iš esmės yra civilinės ir baudžiamosios teisės objektas, jų nagrinėjimas neįtvirtintas Reglamente.

Komisija, remdamasi Reglamentu, privalėjo gražinti Prašymą jo autoriui, prašydama pataisyti ar patikslinti, tačiau to dėl nesuprantamų priežasčių nepadarė, taip pažeidė Reglamento 20 punktą.

Redakcija paaiškiniame Komisijai nurodė, kad minėti Prašymo trūkumai trukdė tinkamai parengti paaiškinimus, riboja teisę pasirengti labiau argumentuotai gynybai Komisijoje.

2.3. Publikacijos parengimo aplinkybės

2.3.1. Redakcija žurnalistinį tyrimą 2016 m. sausio mėn. Pradėjo, anonimui telefonu pranešus (skambino keletą kartų) apie galimą Telšių rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėjos D. Mažeikienės (toliau – ir Skyriaus vedėja) nesilankymą darbe dėl alkoholinių gėrimų vartojimo; panaši informacija buvo gauta ir ankstesniais metais, tačiau Redakcija tyrimo nepradėjo. Šis pranešimas sutapo su D. Mažeikienės nebuvimu darbe. Redakcija, atsižvelgdama į ankstesnius pranešimus apie galimą D. Mažeikienės neatvykimą į darbą dėl alkoholinių gėrimų vartojimo, 2016 m. sausio mėn. nusprendė šią informaciją patikrinti. Kita svari aplinkybė pradėti žurnalistinį tyrimą buvo ta, kad 2013 m. liepos 29 d. 23.40 val. Telšių

apskritis vyriausiojo policijos komisariato patruliai sustabdė vairuotoją D. M., kuri atsisakė pasitikrinti blaivumą. Telšių apskritis laikraščio „Penktadienio žemaitis“ redakcijai buvo pranešta, kad vairuotoja buvo Skyriaus vedėja. „Penktadienio žemaitis“ 2013 m. rugpjūčio 9 d. paskelbė straipsnį „Švietimo skyriaus vedėja suklupo dėl vyno taurės“. „Penktadienio žemaičiui“ D. Mažeikienė prisipažino vartojusi alkoholinį gėrimą ir neblaivi vairavusi, tačiau, sustabdžius policijos patruliams, atsisakiusi tikrintis neblaivumą, prisipažino alkoholinį gėrimą vartojusi dirbdama: „Ta savaitė buvo pragariška. Darbai vijo darbus. Laukė daugybė renginių. Buvo įvairių pasitarimų. Tą vakarą buvau išgėrusi gal pusantros taurės vyno. Skubėjau iš darbinių reikalų.“ Telšių rajono apylinkės teismas 2013 m. rugpjūčio 28 d. nutarime skyrė administracinę nuobaudą D. Mažeikienėi, nutarime nurodyta informacija patvirtina, kad D. Mažeikienė nebuvo praeityje atsakingai besielgiantis asmuo, turėjo problemų dėl savo elgesio, kylančio iš alkoholinių gėrimų vartojimo. Redakcijai tas faktas, jog tuomet D. Mažeikienė vairavo neblaivi, vartojo alkoholinį gėrimą dirbdama, neleido ignoruoti anoniminio pranešimo. Tyrimo metu paaiškėjo, kad anonimo pranešimas nebuvo tikslus. Atlikdama tyrimą Redakcija apklausė Telšių rajono savivaldybės administracijos (toliau – ir Savivaldybės administracija) direktorių S. Urboną, specialistę S. Sadonytę, Telšių rajono savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) merą P. Kuiziną, jo patarėją J. Armalienę, Švietimo skyriaus vedėją D. Mažeikienę.

2.3.2. Redakcija Komisijai paaiškino nurodė, jog paskelbti tyrimo metu surinktą medžiagą privalėjo, kad išvengtų kontraversiško vertinimo dėl straipsnio nespausdinimo, juolab kad šia tema kalbėtasi ir su asmenimis neįvardytais tekste, siekiant sužinoti, ar apskritai yra pagrindas dėl galimo D. Mažeikienės girtavimo darbo metu. Redakcija ne kartą patyrė, kad ilgiau renkant medžiagą ar dėl leidybos aplinkybių vėliau spausdinant straipsnį kai kurie kalbinti respondentai, skundų autoriai pradeda įtarinėti, jog Redakciją neva kažkas „papirko“. Be to, D. Mažeikienė yra viešas asmuo, Lietuvos socialdemokratų partijos Telšių rajono skyriaus narė, svarbaus Telšių rajono savivaldybės administracijos skyriaus, tuo metu kuravusio švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto sritis, vadovė, todėl visuomenė turi teisę žinoti ne tik objektyvią informaciją apie ją ir jos veiklą, bet ir asmeninės charakteristikos bruožus, tai pat ir apie bandymus žurnalistams perteikti ar visuomenėje kalbų lygmeniu skleisti nepagrįstą informaciją.

2.4. Dėl Komisijos sprendimo

2.4.1. Komisija konstatavo, kad Publikacijoje buvo pateikta ne informacija apie netinkamą viešojo asmens elgesį, o paskleisti iš anoniminio šaltinio gauti nepagrįsti neigiami gandai. Toks komisijos vertinamas yra vienpusiškas, neobjektyvus, ką įrodo struktūrinė teksto analizė: anonimo informacijai, kartu su įžangine dalimi, skirta tik 2 pastraipos iš 9; Publikacijos didžiąją dalį sudaro informacija priešinga anoniminio skundo informacijai, o būtent: Savivaldybės administracijos specialistės S. Sadonytės pranešimas, kad Skyriaus vedėja sirgo; tekste neįvardytų liudininčių pranešimai, kad jokių įtarimų apie D. Mažeikienės neblaivumą neturėjo; Savivaldybės administracijos direktoriaus S. Urbono, Savivaldybės mero P. Kuizino ir jo patarėjos J. Armalienės komentarai; D. Mažeikienės platus ir išsamus komentaras, užimantis apie trečdalį viso straipsnio teksto. Sprendžiant dėl paskleistų duomenų pobūdžio turi būti analizuojamas visas straipsnio kontekstas, o ne atskiri ginčijami sakiniai ar jų dalys. Komisija savo vertinime nustatė, jog Redakcija paskleidė iš anonimo gautus gandus. Remiantis tokiu vertinimu, ir kitų asmenų pateikta informacija buvo gandų paskleidimas, kas apskritai nelogiška. Komisija suabsoliutino tekste aprašomą anonimo skundą, ignoruodama visą kitą teksto informaciją. Komisija, atsiedama anonimo skundo informaciją nuo pateiktos kitų asmenų informacijos, padarė neobjektyvią išvadą, kad Publikacija padarė asmeniui žalą, sukūrė negatyvų įvaizdį visuomenėje. Remiantis tokiu vertinimu, reikėtų manyti, kad asmeniui žalą padarė ir kitų asmenų, taip pat pačios D. Mažeikienės vertinimai. Tokia išvada, paremta teksto dalies pavertimu visu tekstu, prieštarauja visam Publikacijos turiniui, kuris kaip tik parodo, kad bandymai skleisti visuomenėje informaciją apie tariamą D. Mažeikienės girtavimą darbo metu buvo nepagrįsti. Anonimo pateiktą informaciją paneigė kiti asmenys, tų asmenų pateiktų faktų Redakcija neignoravo, tad nesuprantama, kaip Publikacija galėjo padaryti asmeniui žalą, sukurti negatyvų įvaizdį visuomenėje, juo labiau, kad anonimo skundas, perpasakotas straipsnyje, net nepateikiamas kaip neginčytinas faktas, ką įrodo anonimo skundą

cituojant vartojami abejonę ir sąlygiškumą išreiškiantys žodžiai „esą“, „teigta“, „tikinta“, „galimai“. Sprendžiant dėl paskleistų duomenų pobūdžio turi būti analizuojamas visas straipsnio ar kalbos kontekstas, o ne atskiri ginčijami sakiniai ar jų dalys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT) civilinė byla Nr.3K-3-441/2010).

2.4.2. Komisija pripažino, kad Redakcija pažeidė Etikos kodekso 1 straipsnį. Su Komisijos sprendimu pažeidus minėtą Etikos kodekso straipsnį būtų galima sutikti, jeigu Redakcija būtų paskelbusi vien anoniminių skundą, nesuteikusi galimybės D. Mažeikienei pateikti savo paaiškinimą. Redakcija įgyvendino D. Mažeikienės teisę teikti paaiškinimus, dar daugiau, atliko šiuo atveju kur kas platesnį tyrimą, apklausdama kitus asmenis, vadinasi, siekė kuo didesnio objektyvumo. Tai kaip tik įrodo, kad Redakcija užtikrino kitas žmogaus teises ir laisves, atsižvelgė į šių žmogaus teisių sąveiką. Straipsnio pavadinimas yra konstatuojamojo pobūdžio, o išvelgimas jame dviprasmybės ir intrigavimo yra nebent subjektyvi Komisijos narių nuomonė. Pavadinimu neišreikšta netiesa, be to, pavadinimas negali būti vertinamas atsietai nuo viso teksto. Straipsnio, kuriame apginama D. Mažeikienės garbė atliktu žurnalistiniu tyrimu, iliustravimas aptariamojo asmens nuotrauka negali nei pažeminti, nei įžeisti to asmens, kai yra tame pačiame straipsnyje paskelbiama jo paties pozicija. Komisija, pripažindama, kad Redakcija pažeidė Etikos kodekso 1 straipsnį, turėjo motyvuoti, kokios būtent nebuvo užtikrintos visos kitos žmogaus teisės ir laisvės, kodėl nebuvo siekiama tinkamos jų pusiausvyros, tačiau Komisija to nepadarė, nors jos sprendimas turi būti tinkamai motyvuotas (priešingu atveju, tokio sprendimo suvokimas bei patikrinimas taptų neįmanomas ir turėtų lemti pastarojo naikinimą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – ir LVAT) administracinė byla Nr. A-1600-556/2015)), taip suvaržydama Redakcijos galimybes rengti skundą teismui Neobjektyvią Komisijos išvadą, kad Publikacijoje paskleisti vien neigiami, nepagrįsti gandai, paneigia viso straipsnio turinys, o kitų svarių argumentuotų motyvų Komisija sprendime nenurodė.

2.4.3. Komisijos sprendimas sudaro precedento neturintį atvejį, kai žurnalistinio tyrimo medžiagos paskelbimas vertinamas kaip Etikos kodekso pažeidimas, tokiu sprendimu suvaržoma visuomenės informavimo, žurnalistikos laisvė, neįmanoma tampa tiriamoji žurnalistika, nelieka galimybės viešinti tyrimo rezultatus, o žurnalistai verčiami ignoruoti bet kokius pranešimus, ne tik anoniminius. Nemaža dalis skaitytojų ar kitų piliečių pranešimų nepasitvirtina, tačiau atliekant platesnio masto tyrimus tyrimų rezultatų neviešinimas pakenktų žurnalistikos prestižui ir leistų tvirtėti nuomonei, kad įtakingesni viešieji asmenys gali tuo tokių tyrimų „išsipirkti“. Pagrįsdama savo poziciją, Redakcija remiasi LAT Senato 1998 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. 1, LAT 2003 m. birželio 11 d. nutartimi byloje Nr. 3K-3-687/2003, Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) praktika dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) 10 straipsnio (bylomis *Hertel prieš Šveicariją*, *Steel and Morris prieš Jungtinę Karalystę*), taip pat nurodo, kad Publikacijoje nebuvo specialiai nutylėta informacija, kad būtų galima įžeisti ar pažeminti asmenį, atvirksčiai, paskelbta tą asmenį ginanti informacija, ką, priimdama sprendimą, Komisija visiškai ignoravo .

2.4.4. Komisija sprendime Nr. EKS-14/16 nurodė apskundimo tvarką, tačiau nenurodė apskundimo termino, o pagal LVAT praktiką (žr. administracinę bylą Nr. AS¹⁴⁶-423/2008) individualiame administraciniame akte turi būti nurodyta akto apskundimo tvarka, individualų administracinį aktą priimančiam viešojo administravimo subjektui nustatoma pareiga sprendime nurodyti tokius duomenis, iš kurių be papildomų informacijos šaltinių (įstatymų, poįstatyminių teisės aktų) ir laiko sąnaudų pareiškėjui, nepriklausomai nuo jo išsilavinimo, amžiaus, būtų visiškai aišku, kokiai institucijai (institucijos pavadinimas, adresas) ir per kokį terminą (nurodant ar terminas skaičiuojamas nuo sprendimo priėmimo, ar nuo individualaus akto gavimo dienos) gali būti paduotas skundas, o administracinio akto apskundimo tvarkos neišaiškinimas tinkamai nesiderina su geru viešuoju administravimu bei Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintu principu, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, gali suvaržyti asmens teisę kreiptis į išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka instituciją ar teismą.

2.4.5. Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 46¹ straipsnio 2 dalį Visuomenės informavimo etikos asociaciją (toliau – ir atsakovė, ir Asociacija)

sudaro organizacijos, kurios vienija viešosios informacijos rengėjus, skleidėjus ir žurnalistus ir kurių narių veiklai taikomos Etikos kodekso normos: Lietuvos žurnalistų sąjunga, Lietuvos žurnalistų draugija, Interneto žiniasklaidos asociacija, Lietuvos radijo ir televizijos asociacija, Regioninių televizijų asociacija, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija, Nacionalinė rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacija. Redakcija nėra Asociacijos narė, todėl Komisija apskritai neturėjo kompetencijos priimti sprendimą Nr. EKS-14/16.

II

Atsakovė Visuomenės informavimo etikos asociacija atsiliepime į pareiškėjos skundą nurodo, kad skundu nesutinka, prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą, savo poziciją grindžia iš esmės tokiais argumentais.

1. Dėl faktinių aplinkybių

1.1. Komisija 2016 m. liepos 13 d. išnagrinėjo LMVA Telšių skyriaus skundą dėl Publikacijos ir nustatė, jog Publikacijoje buvo pasakojama apie tai, kad į Redakciją paskambinęs anonimas informavo, esą, Skyriaus vedėja D. Mažeikienė kelias dienas iš eilės vartoja alkoholį ir dėl to nesirodo darbe, be to, galimai paprašė suklastoti jos parašą atostogų prašyme. Redakcija atliko žurnalistinį tyrimą, apklausė Savivaldybės administracijos darbuotojus, pačią D. Mažeikienę ir nustatė, kad ji tuo metu sirgo gripu, o gandai apie jos girtuokliavimą neturi jokio pagrindo. Publikacijos paantraštėje nurodyta, jog informacija „labiau nepasitvirtino negu buvo teisinga“, o Publikacija iliustruota D. Mažeikienės nuotrauka ir pateikta kaip Laikraščio informacija. Įvertinusi nurodytas aplinkybes, pareiškėjos Komisijai pateiktus paaiškinimus, Komisija konstatavo, jog Skyriaus vedėja laikytina viešuoju asmeniu, todėl žurnalistai turi pagrįstą interesą ja domėtis, o visuomenė turi teisę žinoti apie galimai netinkamą jos elgesį ir (ar) veiklą, tačiau Publikacijoje pateikta ne informacija apie netinkamą viešojo asmens elgesį, o paskleisti iš anoniminių šaltinių gauti nepagrįsti neigiami gandai, kurių Redakcija vienareikšmiškai taip ir nepaneigė, apsiribojusi teiginiu, jog informacija „labiau nepasitvirtino negu buvo teisinga“. Tokie viešai skleidžiami kompromituojantys gandai, ypač kai Publikacija iliustruojama aptariamo asmens nuotrauka, o Publikacijai suteikiamas dviprasmiškas ir kartu intriguojantis pavadinimas „Apkaltino vartojus alkoholį“, neabejotinai daro šiam asmeniui žalą, kuria negatyvų jo įvaizdį visuomenėje, menkina jo reputaciją ir nepagrįstai kompromituoja. Komisija pagrįstai ir teisėtai priėmė skundžiamą sprendimą, kuriame pripažino, jog Publikacijoje buvo pažeistas Etikos kodekso 1 straipsnis.

2. Dėl LMVA skundo ir jo priėmimo aplinkybių

2.1. Skundas pateiktas LMVA Telšių skyriaus vardu, jį pasirašė šio skyriaus pirmininkas, t. y. turintis įgaliojimus veikti skyriaus vardu, todėl teigti, jog tai buvo ne LMVA Telšių skyriaus skundas, nėra jokio pagrindo. Net ir pripažinus, jog skundą pateikęs Ž. Želnys neturėjo teisės veikti LMVA vardu, tai niekaip nedaro įtakos sprendimo Nr. EKS-14/16 pagrįstumui ir teisėtumui. Pagal Įstatymo 46¹ straipsnio 3 ir 4 dalis į Komisiją gali kreiptis visi suinteresuoti asmenys, o Komisija nagrinėti profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai, informuodami visuomenę, gali ir savo iniciatyva, t. y. be atitinkamo suinteresuoto asmens skundo.

2.2. Pareiškėja apie skundo nagrinėjimo laiką ir vietą buvo informuota tinkamai, jos atstovai dalyvavo Komisijos posėdyje, kur galėjo atsakyti į visus Komisijos narių klausimus, teikti papildomus paaiškinimus žodžiu, patys užduoti jiems rūpimus klausimus ir pan., todėl teigti, jog pareiškėjai kaip nors buvo apsunkintos galimybės pateikti savo poziciją ginčo klausimu, nėra jokio pagrindo. Be to, LMVA skunde aiškiai nurodyti Etikos kodekso straipsniai, kurie, LMVA Telšių skyriaus manymu, buvo pažeisti Publikacijoje, todėl laikytina, jog pareiškėja žinojo jai keliamų pretenzijų esmę, tą patvirtina ir pareiškėjos Komisijai pateikti rašytiniai paaiškinimai.

2.3. Pasak pareiškėjos, LMVA Telšių skyriaus skundo išanginėje dalyje suformuluotas prašymo turinys „Dėl melagingos ir tendencingos informacijos pateikimo Telšių laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ fakto patvirtinimo ar paneigimo“ nepriskirtinas Komisijos kompetencijai, todėl Komisija, vadovaudamasi Darbo reglamento 20 punktu, privalėjo grąžinti skundą pataisyti ar patikslinti. Šis pareiškėjos argumentas atmestinas. Pažymėtina, jog pagal Darbo reglamento 20 punktą skundas su trūkumais nenagrinėjamas tik tuo atveju, jeigu Komisija nenusprendžia kitaip.

Šiuo konkrečiu atveju Komisija skundą nusprendė nagrinėti ir, jį išnagrinėjusi, sprendimą priėmė griežtai pagal savo kompetenciją ribose, t. y. tik dėl Etikos kodekso nuostatų.

3. Dėl skundžiamo sprendimo

3.1. Tai, jog Redakcijos surinkta informacija užima santykinai didesnę Publikacijos dalį, niekaip nepaneigia fakto, jog Publikacijoje buvo paskleisti nepagrįsti neigiami gandai, padarę ir (ar) ateityje galintys padaryti aptariamam asmeniui žalą. Redakcija, sužinojusi apie šiuos gandus, neabejotinai turėjo pareigą juos patikrinti ir, jeigu jie būtų pasitvirtinę, informuoti apie tai visuomenę, tačiau gandams nepasitvirtinus pareiškėja, vadovaudamasi profesinės etikos reikalavimais, privalėjo tyrimą užbaigti ir nepagrįstų gandų viešai neskleisti. Pareiškėja įgyvendino savo teisę skleisti informaciją, tačiau ją įgyvendindama pažeidė teisėtus D. Mažeikienės interesus, todėl laikytina, jog Komisija pagrįstai pripažino pareiškėją pažeidus Etikos kodekso 1 straipsnio reikalavimus.

3.2. Atsakovė sutinka, jog pareiškėja tinkamai įgyvendino D. Mažeikienės atsakymo teisę ir atliko išsamų savo paties paskleistų paskalų tyrimą, tačiau tai, jog pareiškėja, pati viešai paskleidusi nepagrįstus gandus, suteikė šių gandų aukai galimybę pasisakyti, savaime nepaneigia nei šių gandų, nei atitaiso jų paskleidimu galimai padarytą žalą. Minėta, kad pareiškėja šių gandų Publikacijoje vienareikšmiškai taip ir nepaneigė, apsiribojo teiginiu, jog informacija „labiau nepasitvirtino negu buvo teisinga“. Įvertinus ir tai, jog Publikacijai buvo suteiktas dviprasmiškas pavadinimas „Apkaltino vartojus alkoholį“, jog ji buvo iliustruota D. Mažeikienės nuotrauka, darytina vienareikšmiška išvada, jog Publikacija daro žalą D. Mažeikienės reputacijai ir įvaizdžiui visuomenėje.

3.3. Asociacija yra žiniasklaidos savireguliacinio organas, o ne viešojo administravimo subjektas, todėl visos Įstatymo nuostatos Asociacijai ir jos priimamiems sprendimams besąlygiškai netaikytinos ir laikytina, jog skundžiamame sprendime jo apskundimo teismui tvarka nurodyta tinkamai.

3.4. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 2 dalį visi be išimties viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai privalo laikytis profesinės etikos normų ir Etikos kodekso nuostatų, Įstatymas jokių išimčių viešosios informacijos rengėjams, kurie nedalyvauja Asociacijos veikloje, nenustato, todėl ir šis pareiškėjos argumentas atmestinas.

III

1. Teismo posėdyje pareiškėjos UAB „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ atstovai direktorius Steponas Algirdas Dačkevičius ir advokatas Arūnas Ivancius (2016 m. liepos 28 d. atstovavimo sutartis) iš esmės rėmėsi pareiškėjos skunde nurodytais argumentais ir prašė skundą tenkinti.

2. Teismo posėdyje atsakovės Visuomenės informavimo etikos asociacijos atstovas šios asociacijos direktorius Viktoras Popandopula iš rėmėsi atsiliepime į pareiškėjos skundą nurodytais argumentais ir prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Teismas, išnagrinėjęs skundo ir atsiliepimo motyvus, įvertinęs rašytinius bylos įrodymus, teismo posėdyje pateiktus paaiškinimus, išanalizavęs ginčo teisinį santykį reglamentuojančius teisės aktus,

k o n s t a t u o j a :

I

Šioje administracinėje byloje *inter alia* nustatyta:

1. Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ 2013 m. rugpjūčio 9 d. Nr. 32(891) buvo paskelbtas straipsnis „Švietimo skyriaus vedėja suklupo dėl vyno taurės“, kuriame, be kita ko, nurodyta:

1.1. „Moteriškos ambicijos, neatsakingai išlenkta pusantrų taurės vyno, atsisakymas patikrinti blaivumą – visa tai lėmė, jog Telšių r. savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros,

sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja Danutė Mažeikienė rugpjūtį turės praverti Telšių r. apylinkės teismo duris. Valdininkei gresia rimtos sankcijos – teisės vairuoti keleriems metams atėmimas ir solidi bauda“.

1.2. „D. Mažeikienė: „Nieko nevyniosiu į vatą. Esu principinga bei reikli ir sau, ir kitiems. Tikrai nemeluosiu. Taip atsitiko“, – nuširdžiai sakė savo klaidą pripažįstanti Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja Danutė Mažeikienė, „Penktadienio žemaičio“ paklausta, ar tikrai jai gresia bausmė už vairavimą esant neblaiviai“.

1.3. „Ta savaitė buvo pragariška. Darbai vijo darbus. Laukė daugybė renginių. Buvo įvairių pasitarimų. Tą vakarą buvau išgėrusi gal pusantrus taurės vyno. Skubėjau iš darbinių reikalų. Kai Luokės g. mane sustabdė du pareigūnai ir pasiūlė pasitikrinti blaivumą, matyt, suveikė kažkokios kvailos moteriškos ambicijos, kaip aš čia pūsiu... Tada nežinojau, jog mano atsisakymas gali turėti tokių pasekmių. Kai grįžusi patikrinau internete, ką man surašė protokole, kad tai prilyginama sunkiam girtumui ir kuo man tai gresia, mane ištiko šokas. Aš nieko nekaltinu, tik pačią save. Ko gero, net nebūčiau tų minimalių promilių įpūtusi“, – apgailestaudama įsimintino susitikimo su pareigūnais detales dėstė D. Mažeikienė.

Labiausiai vedėjai gaila, jog galbūt teks kuriam laikui atsisveikinti su teise vairuoti – mat dėl šeiminių aplinkybių jai būtinas automobilis.

D. Mažeikienė sako, jog vėlų vakarą, kai jos automobilis buvo išvežtas į automobilių saugojimo aikštelę, ji neliko gatvėje stovėti. Valdininkę namo parvežę tie patys ją sustabdė ir pažeidimą įforminę pareigūnai.

„Koneveikiu dabar save, tačiau atsisėdusi vien dūsauti negaliu, laukia milijonai darbų. Save raminu, kad niekam blogo nepadariau, tik sau. Kiekvienas turime užsimokėti už savo klaidas“, – sakė D. Mažeikienė, pabrėžusi, jog prie vairo išgėrusi sėdo pirmą kartą“.

1.4. „Telšių aps. VPK pareigūnai patvirtino, jog liepos 29 d., 23.40 val., Telšiuose, Luokės g. buvo sustabdytas automobilis, kurį vairavo D. M. (gimusi 1955 m.). Vairuotoja pasitikrinti neblaivumą atsisakė. Surašytas administracinio teisės pažeidimo protokolas pagal LR ATPK 126 str. 4 d., medžiaga išsiųsta į teismą.

Kaip ir priklauso, vairuotoja buvo nušalinta nuo vairavimo, automobilis pastatytas saugojimo aikštelėje. Necenzūrinių žodžių ar panašiai pareigūnų adresu moteris nevartojo“.

1.5. „Apie partijos bičiulės pražangą iš jos pačios jau girdėjęs Telšių r. savivaldybės meras Vytautas Kleiva, kuris yra ir Lietuvos socialdemokratų partijos Telšių skyriaus pirmininkas, komentavo trumpai: „Netoleruoju tokių dalykų“. Šiuo metu atostogaujantis meras nei teisti, nei smerkti nenorėjo, tik pasamprotavo: „Galėjo ir pasitikrinti. Gal suveikė kažkokios moteriškos ambicijos. Kita vertus, nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės. Nedarbo metu įvyko, privatus reikalas. Palaukim teismo sprendimo“.

Girtų vairuotojų netoleruojąs sakosi ir tiesioginis D. Mažeikienės viršininkas – Telšių r. savivaldybės administracijos direktorius Saulius Urbonas, pažadėjęs pasiaiškinti pavaldinės pražangos aplinkybes. Ir V. Kleiva, ir S. Urbonas tvirtino, jog patys išgėrę niekada nevairuoja“.

2. Laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ (2016 m. sausio 26 d. Nr. 7 (9820)) buvo paskelbta Publikacija „Apkaltino vartojus alkoholio“, kurioje nurodė:

2.1. „Korespondentus pasiekė intriguojanti žinia – esą Telšių rajono savivaldybės Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja Danutė Mažeikienė vartoja alkoholį. Ir tai trunka kone pusė savaitės. Patikrinome informaciją. Ji labiau nepasitvirtino negu buvo teisinga“.

2.2. „Praėjusią savaitę sulaukta anonimo skambučio, kuris prisistatė „švietimo darbuotoju“. Informacijos šaltinis pranešė esą D. Mažeikienė vartoja alkoholį nuo sausio 15-osios, penktadienio. Teigta, kad „gėrė“ ir penktadienį, ir šeštadienį, ir sekmadienį, net pirmadienį, antradienį, o trečiadienį (sausio 20 d.) D. Mažeikienė galimai paprašė už ją suklastoti parašą ant dokumento atostogų prašyme. Anonimo, skambinusio žurnalistams, turimais duomenimis esą Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja trečiadienį darbo nebepasiekė. Tikinta, kad informacija teisinga šimtu procentu.

Pradėta aiškintis, ar iš tiesų taip buvo. Pasiteirauta, Telšių rajono savivaldybės administracijos Juridinio, personalo ir dokumentų valdymo skyriaus vyriausiosios specialistės

Skaistės Sadonytės, ar iš tiesų D. Mažeikienės nėra darbe. „D. Mažeikienė nuo sausio 20 d. serga, kadangi turėjo neišnaudotų kasmetinių atostogų, įsi- formino atostogas“, – atsakė vyr. specialistė.

Informacija, kad Skyriaus vedėjos nėra darbe, teisinga. Aiškinamės toliau. Pasiteirauta liudininkų, kada paskutinį kartą bendravo su valdininke. Skirtingu metu bendravę atsakė, kad jokių įtarimų apie galimą D. Mažeikienės neblaivumą neturėjo.

Pasiteirauta Telšių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus Sauliaus Urbono. „Pirmadienį D. Mažeikienė darbe buvo. Tikrai, kad negalėjo ji vartoti alkoholio. Penktadienį tikrai ji buvo darbe, pats ją mačiau ir dar po darbo buvau ją susitikęs.

Antradienį irgi ji buvo darbe, bet sirguliuojanti. Gergždintis balsas. Apskritai labai daug žmonių serga Savivaldybėje. Aš ir pats buvau pasiligojęs savaitgalį, – pasakė S. Urbonas ir pridūrė. – Taip tikrai nėra buvę, kad darbo vietoje Skyriaus vedėja būtų neblaivi“.

Aiškinantis situaciją sužinota, kad pirmadienį mero kabinete turėjo įvykti posėdis su kai kuriais mokyklų direktoriais. Tiek meras Petras Kuizinas, tiek jo patarėja Jurgita Armalienė patvirtino informaciją, kad susitikimas neįvyko, nes vedėja susirgo.

Galiausiai susisiekėme su pačia Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja D. Mažeikiene. Papasakojus apie jai mestus klausimus, išgirdome: „Ką dar besugebės pasakyti apie mane? Ką dar beįšmanys pasakyti? Aš tikrai sergu – gripuoju. Antradienį išėjau su temperatūra, ir dabar turiu temperatūros, guli lovoje ir tebesergu, – sakė D. Mažeikienė ir pratęsė mintį. – Kadangi yra labai daug žmonių su mažais vaikais poliklinikoje, tai sugalvojau, kad gydysiuosi atostogų sąskaita, nes jų turiu labai daug prikaupusi. Dabar jaučiuosi geriau. Šnekėjau, tvarkiau visus reikalus telefonu, ką tik galėjau. Žadėjau kviestis gydytoją į namus, bet čia yra toks „virusinis“. Pusė Skyriaus yra pas mus „iškritę“. O tie, kas gali šitaip pasakyti – nelabai ir nustebčiau. Vyksta čia pas mus visokie „viens ant kito“.

D. Mažeikienei papasakota, kad ją apkaltino ir parašo suklastojimu. „Nu gražiausiai... Ir dar dėl girtumo – ne dėl ko nors kito... Kažkokia nesąmonė. Dar alkoholike padarys mane! Man atrodo, kad nelabai prikibs prie manęs šitokie reikalai. Nebijau nė kiek. Galite atvažiuoti, jei norite, į svečius pas mane. Kas čia darosi, kad tą alkoholį kiša? Matyt, kuo pats kvepia, tuo ir kitą tepia“.

Skyriaus vedėja tikino priešų neturinti, tačiau, anot jos, intrigantų visur pasitaiko. „Kuo esi „čyresnis“, sąžiningesnis, gal labiau ir „nevirškina“ tavęs. Tiesiog, – nei juoktis, nei verkti“, – sakė D. Mažeikienė ir informavo žurnalistus, kad šiuo metu apskritai nevarato alkoholio, nes negali dėl ligos. Ji tvirtino turinti virškinimo problemų ir tą patvirtinančius medikų išrašus. („KŽ“ inf.)“.

2.3. Publikacijoje taip pat paskelbta D. Mažeikienės nuotrauka, po kuria nurodyta: „Telšių rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros, sporto ir jaunimo reikalų skyriaus vedėja Danutė Mažeikienė“.

3. LMVA Telšių skyriaus pirmininkas Ž. Želnys pateikė Komisijai 2016 m. vasario 8 d. prašymą „Dėl melagingos ir tendencingos informacijos pateikimo Telšių laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“ fakto patvirtinimo ar paneigimo“, kuriame prašė pateikti atsakymus, be kita ko, nurodė:

3.1. Laikraštis Publikacijoje paskleidė tikrovės neatitinkančią ir ne tik Skyriaus vedėjos garbę ir orumą žeidžiančią informaciją, bet papiktino Telšių rajono bendrojo ugdymo mokyklų, gimnazijų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovus. Autoriaus vietoje leidinys, apsidrausdamas, tikslingai nurodo, kad tai – „KŽ“ informacija. Publikacijoje nėra nė vieno patvirtinusio fakto, kurio nepaneigė D. Mažeikienė, jos darbą kuriojantis Savivaldybės administracijos direktorius S. Urbonas ir kiti atsakingi darbuotojai. Intriguojantis Publikacijos pavadinimas, jos turinys ir D. Mažeikienės nuotrauka visumoje kuria negatyvų požiūrį ne tik visuomenėje, bet, kas ypač svarbu, Telšių rajono švietimo bendruomenės tarpe, t. y. darbuotojų, moksleivių ir jų tėvų.

3.2. LMVA nariai klausia: ar Laikraštis turi viešinti informaciją, kuri remiasi tik vieninteliu anonimo skambučiu ir toliau yra paneigta visų susijusių asmenų; ar tokia tendencinga Publikacija su intriguojančia antrašte, liečiančia žinomą Telšių mieste ir rajone asmenį, yra etiška siekti Laikraščio populiarumo; ar ji turi BK 154 straipsnio 1 dalyje numatytų požymių: „Šmeižimas yra paskleidimas apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančios informacijos, galinčios paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo“.

3.3. LMVA Telšių skyriaus nariai mano, kad Publikacija buvo pažeisti Etikos kodekso 1 ir 16 straipsniai. LMVA Telšių skyriaus neturi įrodymų teigti, tik gali numanyti apie ketinimus, kurių siekiama šia tendencinga Publikacija. Efektyviai dirbančios, jų visų pagarbą ir pasitikėjimą pelniusios Skyriaus vedėjos atžvilgiu galimai pradedama užsakomoji, diskredituojanti jos asmenį, vieša kampanija. Padariniai tokios kampanijos yra sunkiai pamatuojami, bet, vienareikšmiškai, žalingi ne tik aptariamo asmens, LMVA, bet ir gausios Telšių švietimo bendruomenės atžvilgiu.

Su Prašymu pateikti LMVA narių parašai (31 parašas).

4. Redakcija 2016 m. liepos 7 d. rašte Nr. 37 pateikė Komisijai paaiškinimus dėl Publikacijos, kuriuose, be kita ko, nurodė:

4.1. Redakcija žurnalistinį tyrimą 2016 m. sausio mėn. Pradėjo, anonimui telefonu pranešus (skambino keletą kartų) apie galimą Skyriaus vedėjos nesilankymą darbe dėl alkoholinių gėrimų vartojimo. Panaši informacija buvo gauta ir ankstesniais metais, tačiau Redakcija tyrimo nepradėjo. Šįsyk pranešimas sutapo su D. Mažeikienės nebuvimu darbe. Atsižvelgdama į ankstesnius pranešimus apie galimą D. Mažeikienės neatvykimą į darbą dėl alkoholinių gėrimų vartojimo, 2016 m. sausio mėn. Redakcija nusprendė šią informaciją patikrinti. Kita svari aplinkybė pradėti žurnalistinį tyrimą buvo ta, kad 2013 m. liepos 29 d. 23.40 val. Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato patruliai sustabdė vairuotoją D. M., kuri atsisakė pasitikrinti blaivumą. Telšių apskrities laikraščio „Penktadienio žemaitis“ redakcijai buvo pranešta, kad vairuotoja D. M. buvo D. Mažeikienė. 2013 m. rugpjūčio 9 d. „Penktadienio žemaitis“ paskelbė straipsnį „Švietimo skyriaus vedėja suklupo dėl vyno taurės“. „Penktadienio žemaičiui“ D. Mažeikienė prisipažino vartojusi alkoholinį gėrimą ir neblaivi vairavusi, tačiau, sustabdžius policijos patruliams, atsisakiusi tikrintis neblaivumą. „Penktadienio žemaičiui“ D. Mažeikienė prisipažino alkoholinį gėrimą vartojusi dirbdama: „Ta savaitė buvo pragariška. Darbai vijo darbus. Laukė daugybė renginių. Buvo įvairių pasitarimų. Tą vakarą buvau išgėrusi gal pusantros taurės vyno. Skubėjau iš darbinių reikalų.“ Redakcijai faktas, kad tuomet D. Mažeikienė vairavo neblaivi, neleido ignoruoti anoniminio pranešimo.

4.2. Publikacijos visuma negali būti vertinama kaip tendencinga, tikrovės neatitinkanti, asmens garbę ir orumą žeidžianti, ką teigia LMVA Telšių skyrius, nes tokiu atveju tendencinga turėtų būti laikoma ir Savivaldybės administracijos direktoriaus S. Urbono, mero P. Kuizino ir kitų tekste minimų asmenų, taip pat ir D. Mažeikienės pateikta informacija. Redakcijai nesuvokiamas logiškai ir semantiškai nerišlus Prašymo autorių priekaištas, kad „publikacijoje nėra nei vieno pasitvirtinusio fakto, kurio nepaneigė vedėja D. Mažeikienė, jos darbą kuruojantis Telšių rajono savivaldybės administracijos direktorius S. Urbonas ir kiti atsakingi asmenys“.

4.3. Tyrimo metu paaiškėjo, kad anonimo pranešimas nebuvo tikslus, tačiau informacija apie D. Mažeikienės polinkį į alkoholinius gėrimus sklinda rajono visuomenėje, galbūt ne visada objektyviai arba siekiant sumenkinti jos autoritetą. Redakcija apie galimą Skyriaus vedėjos polinkį į alkoholinius gėrimus pranešimus gavo ne kartą. Redakcija, atlikusi žurnalistinį tyrimą, nusprendė paskelbti Publikaciją ir juo visuomenei įrodyti, kad kažkieno skleidžiama informacija apie D. Mažeikienės tariamą piktnaudžiavimą alkoholiniais gėrimais ir dėl tokio tariamo ydingo potraukio vengimų atvykti į darbą yra netiksli, neteisinga. Redakcija privalėjo paskelbti tyrimo metu surinktą medžiagą, kad išvengtų kontraversišku vertinimų dėl Publikacijos nespausdinimo. Redakcija ne kartą patyrė, kad ilgiau renkant medžiagą ar dėl leidybos aplinkybių vėliau spausdinant straipsnį, kai kurie kalbinti respondentai, skundų autoriai pradeda įtarinėti, jog Redakciją neva kažkas „papirko“. Rengiant Publikaciją kalbėtasi ne vien su jame minimais, bet ir kai kuriais kitais asmenimis.

4.4. D. Mažeikienė yra viešas asmuo, Lietuvos socialdemokratų partijos Telšių rajono skyriaus narė, svarbaus Telšių rajono savivaldybės administracijos skyriaus, tuo metu kuravusio švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto sritis, vadovė, todėl visuomenė turi teisę žinoti ne tik objektyvią informaciją apie ją ir jos veiklą, bet ir asmeninės charakteristikos bruožus.

4.5. Redakciją pasiekė informacija, jog švietimo įstaigų vadovai buvo raginami pasirašyti raštą dėl Publikacijos. Laikraščio redaktoriaus pavaduotojui Alvydui Ivonciui 2 jam asmeniškai pažįstami švietimo įstaigų vadovai (D. Juškienė ir R. Buivydienė) tvirtino tokio turinio rašto, koks

pateiktas Komisijai, nepasirašę. Pasak Eigirdžių pagrindinės mokyklos direktorės D. Juškienės, jai pasirašant buvo parodytas trumpas, vienos pastraipos tekstas, kurio turinio ji tiksliai neatsiminė, bet lyg tai buvęs tekstas dėl D. Mažeikienės palaikymo. Ubiškės darželio-mokyklos direktorė R. Buivydienė pasakojo apskritai jokio teksto nemačiusi, tačiau jai papasakota, kad tai kažkoks raštas Redakcijai. R. Buivydienė pasirašė, nemačiusi teksto. D. Juškienė ir R. Buivydienė neigė pasirašiusios raštą Komisijai. Straipsnio autorei Telšių „Vilties“ mokyklos direktorė S. Giedrienė tvirtino, jog pasirašant jai buvo parodytas trumpas raštas, tą patį sakė ir Telšių muzikos mokyklos direktorius A. Kontautas. S. Giedrienė ir A. Kontautas tikino nesigilinę į rašto turinį, tačiau tekstas buvęs skirtas Redakcijai, bet ne Komisijai. Esant tokioms aplinkybėms lapai, kuriuose yra asmenų parašai, nesusieti su Komisijai pateiktu tekstu, parašų rinkimo lapuose nenurodytas tikslas, dėl ko parašai buvo surinkti, todėl nėra tikrai aišku, ar asmenys sutiko pasirašyti būtent po prašymu Komisijai ar kokiu nors kitu raštu. Straipsnio autorei Donatai Kazlauskienei Telšių „Vilties“ mokyklos direktorė S. Giedrienė tvirtino, jog pasirašant buvo parodytas trumpas raštas, tą sakė ir Telšių muzikos mokyklos direktorius A. Kontautas. S. Giedrienė ir A. Kontautas tikino nesigilinę į rašto turinį, tačiau tekstas buvo skirtas Redakcijai, bet ne Komisijai.

Pažymėtina, kad lapai, kuriuose pateikti asmenų parašai, nesusieti su Komisijai pateiktu Prašymu, parašų rinkimo lapuose nenurodytas tikslas, dėl ko rinkti parašai, todėl nėra tirai aišku, ar asmenys sutiko pasirašyti būtent po prašymu Komisijai.

4.6. Prašyme prašoma, kad Komisija turi patvirtinti ar paneigti tariamą melagingą ir tendencingą informaciją, paskelbtą Publikacijoje, o pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą ir Įstatymą toks uždavinys keliamas teismui civilinėje byloje, tačiau ne Komisijai. Remiantis Komisijai veiklos reglamentu, ji neįpareigota nustatinėti, ar Publikacijoje yra BK 154 straipsnio 1 dalyje numatytų požymių dėl šmeižimo, tai išimtinai yra prokuratūros ir teismo diskrecija

4.7. Prašymo autorių spėlionės, kad galimai pradedama kažkokia užsakomoji, diskredituojanti D. Mažeikienę kampanija, tėra pačių jų prasimanymas. Autoriai nepateikė jokių įrodymų šiam savo teiginiui pagrįsti, pagaliau jokio išskirtinio dėmesio D. Mažeikienei nerodo Laikraščio publikacijos, skelbtos po 2016 m sausio 26 d

4.8. Prašymo autoriai, prašydami Komisijos nustatyti, ar tokia tendencinga Publikacija su intriguojančia antrašte, liečiančia žinomą Telšių mieste ir rajone asmenį, yra etiška siekti Laikraščio populiarumo, nepagrindė savo klausimo argumentais, nepateikė jokių duomenų, kad būtent šia antrašte siekta populiarumo. Publikacijos antraštė yra ne vertinamojo, o išimtinai anoniminio skundo esmę konstatuojamo pobūdžio, neteigia, kad D. Mažeikienė vartojo alkoholinius gėrimus. Antraštė negali būti vertinama atsietai nuo teksto semantinės struktūros bei viso konteksto

4.9. Prašymo autorių nuomonė, kad paskelbus Publikaciją buvo pažeisti Etikos kodekso 1 ir 16 straipsniai, nepagrįsti išsamiais argumentais, duomenimis. Redakcijai nesuprantama, kaip ji galėjo pažeisti Etikos kodekso 1 straipsnį, kai straipsnyje ne tik pateikta D. Mažeikienės, bet ir kitų asmenų (S. Urbono, P. Kuizino, J. Armalienės, S. Sadonytės) informacija, taigi, teisės ir laisvės buvo užtikrintos. Nepagrįstas yra Prašymo autorių teigimas, kad pažeistas Etikos kodekso 16 straipsnį. D. Mažeikienė yra viešasis asmuo, politikė (dalyvavusi savivaldos rinkimuose Lietuvos socialdemokratų partijos Telšių rajono skyriaus sąrašė), o įvairiomis priemonėmis skleidžiama apie ją visuomenėje informacija ir jos teisingumas yra labai svarbu. Būtent Publikacijoje kaip tik įrodyta, kad apie D. Mažeikienę viešojoje erdvėje kažkieno skleidžiama informacija šiuo atveju buvo nepagrįsta. Redakcija Publikacija kaip tik įspėjo visuomenę, kad kartais apie viešus asmenis skleidžiama informacija gali būti netiksli ar net neteisinga. Žurnalistinis tyrimas atliktas ne dėl kieno nors smalsumo, o siekiant išsiaiškinti, ar rajono švietimo sistemai vadovaujantis asmuo, po to, kai buvo sulaikytas varijuojantis neblaivus, nebeteri žalingų įpročių, veikiančių jo poelgius darbe ir kitoje viešojoje erdvėje

4.10. Svarbi yra aplinkybė, jog Prašyme autoriai nenurodė, kuri būtent Publikacijoje pateikta informacija (kurie teiginiai) yra, pasak Prašymo autorių, melaginga, tendencinga, žeidžianti asmens garbę ir orumą, turinti BK numatytų požymių, kuri informacija prieštarauja Etikos kodeksui, tačiau Prašymo autoriai mano, kad pažeisti Etikos kodekso 1 ir 16 straipsniai. Nenurodant, kuri informacija pažeidžia teisės aktus ir Etikos kodeksą, Redakcijai susiaurinamos galimybės teikti

paaškinimus Komisijai. Tai, kad, pasak Prašymo autorių, informacija yra galimai melaginga, tendencinga, žeidžianti asmens garbę ir orumą, įrodyti turėjo Prašymo autoriai. Pagal Reglamento 19 punkto 3 dalį reikalaujama pateikti konkrečius veiksmus ar neveikimą, dėl kurių skundžiamasi, ko Prašymo autoriai nepadarė ir net iškėlė Komisijai uždavinius, priklausančius civilinei ir baudžiamajai teisei. Be to, priešingai negu nurodyta Reglamente, pateikti ne visų Prašymo autorių adresai, el. pašto adresai, jeigu Prašymo autoriais, kaip matyti iš pridedamų LMVA Telšių skyriaus narių parašų, laikytini visi pasirašę asmenys.

Pažymėtina ir tai, kad ne tik D. Mažeikienė, bet ir Prašymo autoriai nesikreipė į Redakciją, be to, Komisijai prašymą pateikė ne D. Mažeikienė, tam turėjusi visas galimybes, o LMVA Telšių skyrius.

4.11. Remiantis teismų praktika, viešasis asmuo nesinaudoja tokiu pačiu garbės ir orumo gynimo mastu, kaip privatus asmuo, viešasis asmuo privalo demonstruoti didesnę tolerancijos laipsnį žiniasklaidos dėmesiui (LAT bylos Nr. 3K-3-529/2001, Nr. 3K-3-973/2002, Nr. 3K-3-687/2003). LAT Senato nutarimas Nr. 1 (1998 m. gegužės 15 d.) pagrindžia žiniasklaidos dėmesio viešajam asmeniui svarbą ir būtinybę: „Informacijos apie viešo asmens privatų gyvenimą skelbimo ribos yra platesnės, nei privataus asmens, nes viešieji asmenys daro įtaką valstybės gyvenimui, visuomenė turi teisę žinoti daugiau apie asmenis, kuriems pavesta spręsti visai visuomenei ar jos daliai svarbius klausimus“. Teismų praktikoje laikomasi nuostatos, kad iš spaudos negalima reikalauti absoliutaus tikslumo, o tik galima reikalauti elgtis sąžiningai, t. y. sąmoningai neiškraipyti ar nutylėti informacijos, siekiant ižesti ar pažeminti asmenį. (LAT byla Nr. 3K-3-687/2003). Redakcija, atlikdama žurnalistinį tyrimą ir jo rezultatus pateikdama Publikacijoje, neperžengė nei teisės, nei etikos normų, informacija Publikacijoje nebuvo iškraipyta, nutylėta ar interpretuojama nepalankiai D. Mažeikienei.

5. Komisijos posėdyje 2016 m. liepos 13 d., nagrinėjant klausimą dėl Prašymo, dalyvavo Laikraščio redaktorius S. A. Dačkevičius ir reporterė D. Kazlauskienė, kurie, be kita ko, nurodė: Publikacijoje pateikta tiriamoji informacija, pasisakė visi su šiuo klausimu susiję asmenys, gauta informacija sukėlė abejonių, ar neiškilo ta pati problema, kuri buvo aprašyta anksčiau, Redakcija pradėjo tyrimą, visi paneigė, sakė, kad D. Mažeikienė sirgo, Redakcija pradėjo tyrimą ir pati tą informaciją Publikacijoje paneigė, buvo daug skambučių, reakcijų, reikėjo tą istoriją užbaigti, Redakcija ir užbaigė, Redakcijai nežinomas anonimas, pateikęs informaciją (S. A. Dačkevičius); ji, D. Kazlauskienė, nepasirašė po Publikacija, nes tai buvo grupinis darbas, ji tik užbaigė, visi nusprendė nurodyti, jog tai „Kalvotoji Žemaitija“ informacija (žr. išrašą iš Komisijos 2016 m. liepos 13 d. posėdžio protokolo). Posėdžio metu Komisijos nariai balsavimo metu nusprendė, kad Publikacijoje buvo pažeistos Etikos kodekso 1 straipsnio nuostatos, o 7 ir 16 straipsnių – nepažeistos.

6. Komisija 2016 m. liepos 13 d. sprendime Nr. EKS-14/16 „Dėl pripažinimo padarius Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimus publikacijoje „Apkaltino vartojus alkoholį“ („Kalvotoji Žemaitija“, 2016-01-26, Nr. 7/9820)“ nusprendė: pripažinti, jog Publikacijoje buvo pažeistas Etikos kodekso 1 straipsnis, nustatantis, jog galimybė gauti ir skleisti informaciją, kaip viena iš pagrindinių žmogaus teisių, turi būti gerbiama, tačiau ją įgyvendinant privalu užtikrinti visas kitas žmogaus teises ir laisves ir, atsižvelgiant į šių žmogaus teisių sąveiką, būtina nuolat siekti tinkamos jų pusiausvyros; įpareigoti Redakciją paskelbti šio sprendimo rezoliucinę dalį Laikraštyje. Sprendime Nr. EKS-14/16, be kita ko, nurodyta:

6.1. Publikacijoje buvo pasakojama apie tai, jog į Redakciją paskambinęs anonimas informavo neva Skyriaus vedėja D. Mažeikienė kelias dienas iš eilės vartoja alkoholį ir dėl to nesirodo darbe, galimai paprašė suklastoti jos parašą atostogų prašyme. Redakcija atliko žurnalistinį tyrimą, apklausė Savivaldybės administracijos darbuotojus, D. Mažeikienę ir nustatė, kad ji tuo metu sirgo gripu, o gandai apie jos girtuokliavimą neturi pagrindo. Publikacija buvo iliustruota D. Mažeikienės nuotrauka ir pateikta kaip „Kalvotosios Žemaitijos“ informacija.

6.2. Skyriaus vedėja laikytina viešuoju asmeniu, todėl žurnalistai turi pagrįstą interesą ja domėtis, o visuomenė turi teisę žinoti apie galimai netinkamą jos elgesį ir (ar) veiklą, tačiau Publikacijoje pateikta ne informacija apie netinkamą viešojo asmens elgesį, o paskleisti iš

anoniminio šaltinio gauti nepagrįsti neigiami gandai. Tokie viešai skleidžiami kompromituojantys asmenį gandai, ypač kai Publikacija iliustruojama aptariamo asmens nuotrauka, o Publikacijai suteikiamas dviprasmiškas ir kartu intriguojantis pavadinimas „Apkaltino vartojus alkoholį“, neabejotinai daro šiam asmeniui žalą, kuria negatyvų jo įvaizdį visuomenėje. Taigi, tokiais veiksmais buvo pažeistas Etikos kodekso 1 straipsnis, nustatantis, jog galimybė gauti ir skleisti informaciją, kaip viena iš pagrindinių žmogaus teisių, turi būti gerbiama, tačiau ją įgyvendinant privalu užtikrinti visas kitas žmogaus teises ir laisves ir, atsižvelgiant į šių žmogaus teisių sąveiką, būtina nuolat siekti tinkamos jų pusiausvyros.

II

1. Nagrinėjamoje administracinėje byloje pareiškėja uždaroji akcinė bendrovė „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ prašo teismą panaikinti Visuomenės informavimo etikos komisijos 2016 m. liepos 13 d. sprendimą Nr. EKS-14/16 „Dėl pripažinimo padarius Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimus publikacijoje „Apkaltino vartojus alkoholį“ („Kalvotoji Žemaitija“, 2016-01-26, Nr. 7/9820)“ (žr. šio teismo sprendimo motyvuojamosios dalies I skyriaus 6 punktą).

2. Šioje administracinėje byloje pareiškėja pirmiausia nurodo tai, kad atsakovė neturėjo priimti netinkamai įforminto prašymo pradėti tyrimą (žr. minėtą prašymą (šio teismo sprendimo motyvuojamosios dalies I skyriaus 3 punktą)), be to, pasak pareiškėjos, minėtą prašymą padavė netinkamas subjektas. Teismas atmeta šiuos argumentus, kaip visiškai nepagrįstus. Pagal Visuomenės informavimo įstatymo 46¹ straipsnio 3 ir 4 dalis į Komisiją gali kreiptis visi suinteresuoti asmenys, o Komisija nagrinėti profesinės etikos pažeidimus, kuriuos padarė viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai, informuodami visuomenę, gali ir savo iniciatyva, t. y. be atitinkamo suinteresuoto asmens skundo, todėl ir argumentai dėl skundo formos (ar net turinio) nėra pagrįsti.

3. Pareiškėja skunde nurodo ir tai, kad, esą, ji neturėjo galimybės tinkamai gintis, nes nežinojo, kokių pažeidimų ji yra kaltinama. Teismas atmeta ir šį argumentą. Pabrėžtina, kad pareiškėjai buvo žinoma Etikos kodekso nuostata, kurios pažeidimu buvo kaltinama pareiškėja, ji teikė išsamius paaiškinimus (žr. šio teismo sprendimo motyvuojamosios dalies I skyriaus 4 punktą), o jos atstovai dalyvavo Komisijos posėdyje (žr. šio teismo sprendimo motyvuojamosios dalies I skyriaus 5 punktą).

4. Teismas, įvertinęs publikaciją (žr. šio teismo sprendimo motyvuojamosios dalies I skyriaus 2 punktą), sutinka su skundžiamame sprendime pateiktais argumentais, kad publikacijoje pateikta ne informacija apie netinkamą viešojo asmens elgesį, o paskleisti iš anoniminio šaltinio gauti nepagrįsti neigiami gandai. Tokie viešai skleidžiami kompromituojantys asmenį gandai, ypač kai Publikacija iliustruojama aptariamo asmens nuotrauka, o Publikacijai suteikiamas dviprasmiškas ir kartu intriguojantis pavadinimas „Apkaltino vartojus alkoholį“, neabejotinai daro šiam asmeniui žalą, kuria negatyvų jo įvaizdį visuomenėje. Taigi, tokiais veiksmais buvo pažeistas Etikos kodekso 1 straipsnis, nustatantis, jog galimybė gauti ir skleisti informaciją, kaip viena iš pagrindinių žmogaus teisių, turi būti gerbiama, tačiau ją įgyvendinant privalu užtikrinti visas kitas žmogaus teises ir laisves ir, atsižvelgiant į šių žmogaus teisių sąveiką, būtina nuolat siekti tinkamos jų pusiausvyros. Pareiškėjos argumentai, kad, esą, buvo išsamiai atskleistos aplinkybės, yra visiškai nepagrįsti, nes tokia žinia, kuria atskleidžiamas ypač negatyvus gandas apie asmenį, nėra svarbi visuomenei, o asmeniui sukelia žalą.

5. Pagal Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį visi be išimties viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai ir leidėjai privalo laikytis profesinės etikos normų ir Etikos kodekso nuostatų, Įstatymas jokių išimčių viešosios informacijos rengėjams, kurie nedalyvauja Asociacijos veikloje, nenustato, todėl pareiškėjos argumentai, kad, esą, Komisija negalėjo kontroliuoti pareiškėjos, kuri nėra Asociacijos narė, atmetini.

6. Pareiškėjos argumentai, kad skundžiamas sprendimas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo nuostatų, nėra pagrįsti, nes Asociacija yra žiniasklaidos savireguliacinio organas, o ne

viešojo administravimo subjektas (žr. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. vasario 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-23-602/2017*), todėl visos Viešojo administravimo įstatymo nuostatos Asociacijai ir jos priimamiems sprendimams besąlygiškai netaikytinos ir laikytina, jog skundžiamame sprendime jo apskundimo teismui tvarka nurodyta tinkamai.

7. Atsižvelgiant į nurodytus argumentus konstatuotina, kad pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ skundas atmetinas kaip nepagrįstas.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 127 straipsnio 1 dalimi, 129 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Laikraščio „Kalvotoji Žemaitija“ redakcija“ skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo apeliaciniu skundu gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant apeliacinį skundą tiesiogiai Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjai

Iveta Pelienė

Violeta Petkevičienė

Ernestas Spruogis